

Aan de minister van Justitie
d.t.v. de Directeur-Generaal Wetgeving,
Rechtspleging en Rechtsbijstand,
P.H. Holthuis
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 4
2595 CL Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t 070 - 361 9723
f 070 - 361 9715
www.rechtspraak.nl

datum 29 maart 2004
onderdeel Ontwikkeling
contactpersoon E. Bauw
doorkiesnummer 070 - 361 9751
e-mail E.Bauw@rvdr.drp.minjus.nl
kamernummer 2A.39
ons kenmerk UIT 3538 / ontw EB
uw kenmerk 5271074/DTR/04
onderwerp Advies brief met notitie ADR/Mediation

Bij brief van 23 februari jl. verzocht u de Raad te adviseren over de conceptnotitie 'Mediation en het rechtsbestel'. Gehoord de gerechten adviseert de Raad u als volgt. Het advies heeft nadrukkelijk geen betrekking op de begeleidende brief aan de Tweede Kamer voor zover daarin wordt ingegaan op enkele andere onderwerpen dan die waarop de notitie betrekking heeft en waarover de Raad wellicht te gelegener tijd separaat om advies zal worden gevraagd.

Alvorens in te gaan op die onderdelen van de notitie die in het bijzonder betrekking hebben op de rechtspraak wil de Raad een aantal opmerkingen maken van meer algemene aard over de verhouding tussen rechtspraak en alternatieve geschilbeslechting (ADR), waaronder mediation. In de notitie wordt als een van de doelstellingen van de bevordering van ADR genoemd de vermindering van de druk op de rechtspraak. In zijn brief aan de Tweede Kamer over het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid, inzake 'De toekomst van de nationale rechtsstaat' heeft de Raad ten aanzien van dit uitgangspunt kritische kanttekeningen geplaatst. De essentie daarvan was dat het bestaan van een grote druk op de rechtspraak niet moet worden misverstaan als een 'overmatig beroep op de rechtspraak' en dat bij de keuze tussen ADR en rechtspraak niet zozeer het verminderen van de druk op de rechtspraak, maar veeleer het belang van de rechtzoekende voorop dient te staan. Vanuit dit perspectief zou het beleid er vooral op moeten zijn gericht de toegankelijkheid en het goed functioneren van het *gehele* stelsel van geschillenbeslechting te bevorderen. Het uitgangspunt is dan dat de burger die vorm van geschilbeslechting wordt geboden die het beste past bij zijn geschil. In dit verband is de Raad dan ook verheugd dat de notitie blijkt geeft van ontvankelijkheid voor deze benadering. Terecht wordt aangegeven, dat het erom gaat dat de methode van conflictoplossing past bij het geschil en dat altijd de weg naar de rechter open moet blijven staan. Ook de keuze om af te zien van een generieke verplichting tot mediation wordt door de Raad met instemming begroet.

In de notitie wordt gekozen voor de benadering om het gebruik van mediation in daarvoor aangewezen gevallen te bevorderen door middel van een aantal positieve prikkels. Het gaat dan vooral om het informeren van burgers en bedrijven over de mogelijkheden van mediation, de doorverwijzing naar mediation door een nog in te richten juridisch loket en door de gerechten, alsmede door het bieden van

datum 29 maart 2004
kenmerk UIT 3538 / ontw EB
pagina 2 van 3

een financiële tegemoetkoming in de kosten van mediation. De bijdrage van de rechtspraak aan de uitvoering van de voornemens in de notitie zal dan ook vooral bestaan uit de doorverwijzing naar mediation in zaken die daarvoor geschikt worden geacht. Daartoe lijkt het onvermijdelijk dat de nodige voorzieningen bij de gerechten zullen worden gecreëerd en zullen de taken van het reeds bestaande landelijke bureau 'Mediation naast rechtspraak' moeten worden uitgebreid. Volgens de notitie zullen de gerechten zelf de doorverwijzingsvoorzieningen dienen te bekostigen, terwijl de kosten van het landelijk bureau door de minister zullen worden gedragen.

De Raad en de gerechten zijn bereid hun medewerking aan de uitvoering van een en ander te verlenen. Afgezien van de hierboven genoemde overwegingen ten aanzien van de verhouding tussen rechtspraak en ADR, is daarbij de belangrijkste invalshoek dat doorverwijzing naar mediation in die zaken die daartoe geschikt worden geacht als een extra dienstverlening van de rechtspraak aan de justitiabelen kan worden gezien. Dit vanuit de erkenning dat in sommige zaken mediation een duurzamere en kwalitatief betere oplossing kan brengen dan rechtspraak.

In een eerder stadium hebben Raad en gerechten ten behoeve van informeel overleg met uw ministerie de medewerking aan de uitvoering van de voornemens me betrekking tot mediation aan een aantal voorwaarden verbonden. Ten behoeve van de duidelijkheid worden de belangrijkste hier nogmaals opgesomd:

- De kwaliteit van de mediators dient te worden gewaarborgd. De minister van Justitie draagt daarvoor de primaire verantwoordelijkheid.
- Uitvoering en begeleiding van de implementatie dient te geschieden door het reeds bestaande landelijk bureau 'Mediation naast rechtspraak', dat door de minister van Justitie dient te worden gefinancierd.
- Handhaving van het bestaande monitoringsysteem bij doorverwijzingen door de gerechten en ruimte voor tussentijdse wijzigingen in het systeem van doorverwijzen.
- Financiering op een wijze die voor de rechtspraak voldoende aantrekkelijk, dat wil zeggen kostenpositief of minimaal kostenneutraal, en administratief eenvoudig is.
- Ten tijde van de verwijzing naar een mediator zal duidelijk moeten zijn voor welke kosten partijen gesteld zullen worden.

Uit de notitie blijkt dat genoegzaam aan deze voorwaarden wordt voldaan. De Raad wil hierbij aantekenen dat daarmee echter het succes van een structurele doorverwijzingsvoorziening binnen de gerechten nog niet is gegarandeerd. Hoewel met het project 'Mediation naast rechtspraak' goede ervaringen zijn opgedaan met het doorverwijzen naar mediation ziet de Raad een afbreukrisico. In het project Mediation naast Rechtspraak zijn doorverwijzingsvariabelen en methoden getest die een goede basis vormen voor de vormgeving van de voorziening. Eén variabele is echter niet getest: de bekostiging van de mediations door partijen zelf. Hoewel de notitie een financiële bijdrage voor partijen in het vooruitzicht stelt, zullen partijen – anders dan in de projectperiode – de mediation grotendeels zelf moeten financieren. Om deze reden zijn voorafgaand aan invoering geen uitspraken te doen over het gebruik dat van de voorziening zal worden gemaakt. Het lijkt raadzaam de verwachtingen over het aantal zaken dat naar mediation zal worden doorverwezen in de eerste jaren van invoering te temperen.

datum 29 maart 2004
kenmerk UIT 3538 / ontw EB
pagina 3 van 3

Hiermee zal ook in het kader van het in de notitie aangekondigde overleg over de met de doorverwijzingsvoorzieningen bij de gerechten na te streven doelen rekening moeten worden gehouden. Tevens zal in dat kader preciezer zicht moeten worden verkregen op de financiële implicaties van doorverwijzing voor de gerechten.

Tot slot wordt met betrekking tot de vraag of een rechter als mediator moet kunnen optreden het volgende opgemerkt. De Raad is van oordeel dat in die zaken waarin partijen door een rechterlijk college worden doorverwezen naar een mediator, het niet aan te bevelen is dat naar een rechter uit het eigen college wordt verwezen. Omdat rechters van rechtswege rechter-plaatsvervanger zijn in alle andere rechtbanken (hetzelfde geldt voor raadsheren bij de gerechtshoven) en hier steeds vaker invulling aan wordt gegeven, dient nader onderzocht te worden of deze beperking niet voor alle rechtbanken (en hoven) zou moeten gelden. Het verdient aanbeveling afspraken hieromtrent te zijner tijd op te nemen in de onlangs vastgestelde Leidraad onpartijdigheid. De Raad zal hierover in overleg treden met de presidentenvergadering en de NVvR.

Hoogachtend,

D.J. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak